

Mari Säisä

Turkuun junantuoma sudeettisavolainen, kansatieteen jatko-opiskelija Turun yliopistossa

Maakunta-identiteetti tänäpäivän osakunnissa.

Tutkimuskohteena Turun yliopiston osakunnat

Miksi kaikki ovat niin vaikeasti lähestyttäviä ja sisäänpäin lämpiäviä, pohdin keväällä 2004 muutettuani Iisalmesta Turkuun. Oliko kyseessä ujous uudessa kaupungissa vai onko itä- ja länsisuomalaisten välillä enemmänkin luonne-eroa? Päästyäni yliopistoon opiskelemaan löysin osakunnat. Aloin syödä kalakukkoa ja nauttia kokkel'piimästä, joita en ollut edes maistanut kotikonnuillani. Pyynnöstäni äitini valmisti minulle Ylä-Savon kansallispuvun, jossa edustan ylpeänä osakuntaani. Mutta mikä merkitys yhteisöllä on nuorelle aikuiselle? Sitä tutkin väitöskirjatutkimuksessani tapausesimerkkinä Turun yliopiston osakunnat. Tässä artikkelissa pohdin, miten maakunta-aate ilmenee tämän päivän osakuntayhteisössä.

Maakuntakerhoista poikkitieteellisiksi opiskelijajärjestöiksi

Vuonna 1920 perustettuun Turun suomalaiseen yliopistoon tuli opiskelijamäärän kasvaessa tilausta maakuntapohjaisille opiskelijakorporatioille. Satakuntalainen maakuntakerho perustettiin vuonna 1925 ja pian sen jälkeen myös Savo-Karjalainen. Seuraavana vuonna perustettiin Härmäläinen, vuonna 1928 Varsinais-Suomalainen ja viimeiseksi vuonna 1929 Pohjalainen maakuntakerho. (Raunio 2000.) Turun yliopiston ylioppilaskunta siirsi uusien opiskelijoiden (ts. beaanien) vastaanottamisen ja "kasvattamisen" maakuntakerhojen tehtäväksi vuonna 1955. Nopeasti lisääntynyt jäsenmäärä ajoi maakuntakerhot julistautumaan osakunniksi. Ensimmäisenä osakuntajärjestelmään siirtyi Savo-Karjalainen kerho vuonna 1957 muiden maakuntakerhojen seuratussa vähitellen perässä. (ibid.) Nykyään Turun yliopistolla on neljä osakuntaa: Satakuntalais-Härmäläinen (SHO), Savo-Karjalainen (SKO), Pohjalainen (TPO) sekä Varsinaissuomalainen osakunta (TVO). Poikkitieteellisiin osakuntiin liitytään kotipaikasta riippumatta.

Kotiseutu ei ole enää nykyään fyysinen käsite, ja kotiseutuja voi olla elämän aikana useampia. Lisäksi usein se kotiseutu, jonne kaivataan, on mielikuvien kotiseutu (Larvola

2003, 13). Varsinkin SHO:n, SKO:n ja TPO:n jäsenet kuuluvat ristiin toistensa osakuntiin. Tutkimuksessani selvitän, liittyykö tähän kokemus monipaikkaisuudesta vai jotakin muuta.

Olen kerännyt aineistoa vapaamuotoisilla teemahaastatteluilla sekä havainnoimalla osakuntien oleskelutiloissa sekä tapahtumissa. Haastateltavani sopivat edellä mainittuun nuoren aikuisen muottiin ja he ovat 23–35-vuotiaita. Nuoren ja aikuisen raja on kuitenkin häilyvä ja yksilöllisestä kehityksestä riippuva. Käytän siis kaikista haastateltavistani nimitystä nuori aikuinen.

Kulinaarisia elämyksiä, kyykkää ja perinteitä

Osakuntien “pakkojäsenyyden”¹ päätyttyä vuonna 1969 osakuntien jäsenmäärä alkoi huvia. Siinä missä toiminnan perusta oli liittää yhteen samasta maakunnasta tulleita opiskelijoita, on nykytoiminnan keskiössä poikkitieteellinen kaveriyhteisö. Ainejärjestötoiminnasta osakunnat eroavat muun muassa poikkitieteellisyydellään ja koulutuspoliittisen toiminnan puutteena.

Mari Säisä: Mikä osakunnilla on parasta?

Seela²: Hmm.. vaikeeta. Kyl se varmaan on ne ihmiset. Ei tälläsii tyypei tapaa oikeesti missään muualla.

Osakuntien liittymislomakkeissa kysytään edelleen liittymisen syytä ja kotipaikka.

Savo-Karjalaisen osakunnan KÄK-lehdessä 2/2012 listattiin koottuja selityksiä, miksi muun muassa Savo-Karjalaiseen osakuntaan on haluttu pyrkiä. Syiden joukossa oli itäsuomalaisten sukulaissuhteiden lisäksi muun muassa kyykkäinnostus³, kulinaariset syyt kuten rakkaus karjalanpiirakoihin ja -paistiin ja kalakukkouteliaisuus sekä jo osakunnalla olevat kaverit.

Mari Säisä: Muistat sä, mikä oli se syy, minkä sä laitoit siihen, et miksi haluat liittyä SKO:hon?

¹ Pakkojäsenyydeksi kutsuttiin aikaa, jolloin jokaisen yliopistoon kirjautuvan oli liityttävä oman maakuntansa osakuntaan.

² Käytän haastateltavista pesudonyymejä.

³ Kyykkä on itäsuomalainen perinnelaji. SKOssa kyykkää pelataan ympäri vuoden kyykkäilgassa. Tampereella teekkarit järjestävät Kyykän MM-kisat helmikuussa.

Lempi: Jotenkuten, --- tämä jatkuvasti kasvava innostukseni ja rakkauteni kyykkään. Se oli kans yks tekijä, mikä veti sinne. Sit toinen tekijä oli ne porukat. Niinku jos entisaikaan on tultu sinne sen takia, et ollaan tietyltä alueelta, niin nyt oli se, et siel on sellaset porukat.

Kun osakunnille tullaan nykyään lähinnä kaverien mukana ja viihdytään hyvän porukan takia, jäänkin pohtimaan, miten maakunta-aate näkyy nykyosakuntatoiminnassa.

Mari Säisä: Näätsä enää maakunta-aatetta täs toiminnassa?

Vihtori: Vähenevissä määrin. Et se on tavallaan sääli. SHO:llahan maakunta-aate esiintyy tavallaan enää kahdessa jutussa mun mielestä. Elikkä maakuntailta, mihin kutsutaan kunta vieraaks ja kesäpäivät, missä me ollaan kunnan vieraina. Ne on pitkälti ne.

Haastateltavat kertoivat näkevänsä maakunta-aatteen lähinnä perinteissä, kuten juhlissa, sekä erilaisissa reliikeissä, kuten osakuntasalin seinällä roikkuvissa vaakunoissa. Vaikkei osakunnalle tulevia maakuntien lehtiä enää paljoa luetakaan, on perinteiden ja toiminnan jatkuvuus mielestäni yksi tärkeimmistä osakuntaidentiteetin kulmakivistä.

Osakuntiin kuulutaan siis ristiin kotipaikasta riippumatta. Nykyään monet osakuntalaiset tuntevat yhteenkuuluvuutta seutuun, jota kyseinen osakunta edustaa. Se, mistä tämä johtuu, onkin seuraava kysymys, johon pyrin vastaamaan aineistoni perusteella.

Kuitenkin nykyosakunnan tekevät osakuntalaiset. Olivat he sitten mistäpäin Suomea tahansa.

Mari Säisä: Mitä sä koet osakuntalaisuuden symboleiks?

Tauno: Osakuntalaisuuden symboli on kaikenlainen sekatieteellisyys ja sekavaisuus. Sekoittaminen. Sehän on kulttuurien sulatusuuni! Ei kansojen... vai miten kansa määritellään? Heimojen sulatusuuni!

Kirjallisuus:

Kaulo, Katja (2012): Anonyymit SKO-pyrkyrit. Eli millä meriiteillä osakuntaan on päästy. Turun yliopiston Savo-Karjalaisen osakunnan KÄK-lehti.

Ketola, K. & Rinta-Lusa, E (2002): Stadian opiskelijoiden terveystutkimus. Helsingin ammattikorkeakoulun opiskelijat. HAMOK.

Larvola, Yrjö (2003): Kotiseutu - paikka maailmassa vai fiktio minussa? Hiidenkivi 5.

Raunio, Timo, toim. (2000): Susirajalta Suomen Turkuun - Turun Yliopiston Savo-Karjalainen Osakunta 1925-2000. Turun yliopiston Savo-Karjalainen Osakunta. Turku.

Kirjoittajan hallussa:

Kenttäpäiväkirja 10.11.2014-

Haastattelut tutkimusta varten vuosilta 2015 ja 2016, jotka arkistoidaan myöhemmin Turun yliopiston historian, kulttuurin ja taiteiden tutkimuksen arkistoon, kansatiede, TYKL-arkistoon.